

[Erik Andersen (Fr.borg amt.)]

dukt. Derefter kan man se på, hvilken betydning elkraftværkerne har for hele samfundet, sammenlignet med f. eks. jernindustriens betydning. Jeg skal være den sidste til at underkende, at jernindustrien har en enorm betydning for det danske samfund, såvel beskæftigelsesmæssigt som økonomisk — uden en dygtigt ledet og kraftigt ekspanderende jern- og metalindustri ville vore samfundsøkonomiske vilkår være dårligere, end de rent faktisk er — men at sammenligne energiproduktionen med et jernindustrielt produkt ville svare til, at man sammenlignede et tordenskrald med Rundetårn for at finde ud af, hvilket der var højest. Det ville være beklageligt og belastende for Danmarks økonomi, hvis jern- og metalindustrien kom ud i en strejke eller lockout af kortere eller længere varighed, men vi ved af erfaring, at samfundet fungerer videre — lidt haltende her og dér, men vi klarer den. Og de, der bærer byrden, er de involverede parter; tredjemand skånes og vil som regel ikke lide tab. Helt anderledes ville det gå, hvis elværkerne blev draget ind i en konflikt. Et stop for energien ville standse hele den industrialiserede produktion og fuldstændig lamme det moderne samfund. Intet vand, ingen varme, ingen kommunikationsmidler, kort sagt absolut virvar og kaos. Folketinget ville ikke tillade, at en sådan situation opstod, men ville omgående gribe ind.

Det er derfor, de offentlige kraftværkers medlemskab i jernsammenslutningen er upassende. Den arbejdsretlige skabelon, der passer til produktionen og forholdene i jernindustrien, hvortil den jo i øvrigt også er lavet, kan ikke uden videre krænges ned over hovederne på kraftværkerne i forventning om, at man dermed har klaret de arbejdsretlige forhold.

Centralorganisationen af Metalarbejdere har gentagne gange rettet henvendelse til sammenslutningen med det formål at få oprettet en særskilt aftale for elværker. Man har tilbudt op til 5-årige overenskomster under forudsætning af et rimeligt lønniveau og en automatisk regulering efter de bevægelser, lønnen i øvrigt havde i jernindustrien, og med en ret til automatisk at modtage de forbedringer, der opnåedes ved de kollektive overenskomster. Ingen af disse

forhandlingstilbud er blevet modtaget. Man hævder, at løn- og arbejdsforholdene også på kraftværkerne skal fastsættes på grundlag af den eksisterende overenskomst og det arbejdsretlige mønster, der er tilpasset frie, private, konkurrerende virksomheder.

Man overser i øvrigt også helt, at de folk, der er beskæftiget på elværkerne, må stille sig til rådighed for overarbejde, skifteholdsarbejde m. v., tilsidesætte arbejderbeskyttelseslovens 11 timers bestemmelse, annullere forudbestemte faste fridage og lignende, kort sagt disse folk bestrider stillinger, der berettiger til en tjenestemandslignende status.

Man overser også, at jernindustriens særlige lønsystem med en lav mindstebetaling og en bevægelig personlig lønandel er skræddersyet til industrien og har som forudsætning, at der er mulighed for at aftale akkord, og endvidere i sig har en indbygget konfliktmulighed, hvis man ikke på de lokale områder kan forhandle sig frem til et rimeligt lønniveau. Ingen af disse forudsætninger kan praktiseres på kraftværker, og resultaterne bliver derfor en yderst ringe timefortjeneste. Ifølge Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds lønstatistik for juli kvartal 1971 var f. eks. fortjenesten for smedene på Midtkraft 3 kr. 69 øre lavere end fortjenesten for tilsvarende arbejde på de kommunale værker i Århus. I forhold til byens samlede gennemsnit var lønniveauet på Midtkraft 1 kr. 30 øre lavere pr. time end for smede i byen.

Eksemplet viser, mener jeg, at elkraftværkerne ikke hører hjemme i Dansk Arbejdsgiverforening. Såvel ejerforholdet som den særlige produktion og dens karakter af en absolut livsbetingelse for industriens, ja, for hele samfundets trivsel afviger så stærkt fra, hvad der ellers omfattes af de kollektive overenskomster, at man på forhånd kunne dømme forsøget på en indpasning til at mislykkes.

Vi vil derfor fra socialdemokratiets side anbefale dette udvalgsarbejde, ikke ud fra et ønske om at begrænse organisationsfriheden eller Arbejdsgiverforeningens styrke, men ud fra en erkendelse af, at det arbejdsretlige mønster, der i 1899 blev grundlagt med sigte på private, industrielle virksomheder og håndværksvirksomheder, ikke passer til løsning af økonomiske og arbejdsret-